

דף עיר

במפרשים

"לייהודים היתה אורה" אמר רבי יהודה:
אורה - זו תורה.
וכך הוא אומר:
"כי נר מצוה ותורה אור" [מגילה ט"ז]

לזכרה של: אורה מושקוביץ ע"ה
משוואות-יצחק

וילעדיי מ.מושקוביץ * משוואות-יצחק 79858, ד.ג. שדה-אגת * טל': 08-8581440 * פקס: 08-8503835

פרק ל' זילא

א. רשות דירש.

אלם — והדבר אופיני מאד לשוננו — אין בה מלה שתזין את עצם היחס ההודי שבין חתן וכלה : אנחנו מודרים רק על איש ואשה, ואף שאחינו מרומים ומעלים מעלה מכל עליוי את יחס האהבה שבין חתן וכלה — נזכר את הביטוי: "ומושך חתן על כליה" וגוי (ישעה סב, ה) — הרי אנו מציינים יחס אהבה זה שוב עליויו אותן המלים: "חתן וכלה"; ורואים, אםוא, את שרש אהבה קיבתה ונשיות עמוקה — לא ביחסו ההודי של חתן לכליה, אלא ביחסו של כל אחד מהם אל הוריו של השני: החתן בישראל אהב את כלתו אהבה עמוקה כל כך, מפני שהוא רואה בה את הבית הראויה והאהובה, עטרת החמדת הבית הראוייה והאהובה, עטרת החמדת ההוריו ולביביהם; והכלה בישראל אהבת את חתונה אהבה עמוקה כל כך, מפני שהיא רואה בו מרווח בית אכיה, והיא יודעת את שמחת לב הוריה בדרכּ חייו ושאייפותיו. נמצאת לנו כי ההתחמה הרמוניית של שני בתיה הוראים היא אכן השתיה לבית בנייהם; והוא ממשת להם ערובה, שעתדים הם למצואו — וזה בוט — את השלמתם ההדרית. עוז נואה להלן, הירק יחסם אלה מתפתחים בעיר כסותם בכיתו של לוט. המלאכים שואלים על חתן, בנימ ובנות; מסתבר שבמלה "בנות" כוללות גם הכלות שבבית לוט.

(יב) עד מי לך פה — מלבד בני משפחך הנמצאים אך בביתו, והודיעים לנו כבר, חתן — כורך שקרובי ארבעשרה, איש ואשה, אב ובן ובת, אח ואחות, נקרים בלשונו על שם קירבם, הכל לפי מהות הקירבה ומשמעותה הפנימית — כן מודקת הלשון תכלית הדיקוק במתן שמות של קרובינו חיתון: לשונו נסודה על אדני הגינוי; ואין לך ראייה, המאשרתאמת זו יותר מהעובדת המתמיהה — שהורי האיש והורי האשה שונים בשמותיהם: הורי האשא נקרים "חתן", "חוותן" בפי הבעל — והוא לחתם "חתן"; ואילו הורי האיש נקרים בפי האשא: "חם", "חוותה", והוא לחתם "כליה". הכל מתאפשר בבית חמיה, ונכללת בתחוםו. יחד עם בעל בונה היא את בית ההוריו ומוסיפה לו תא חדש. הורי הבעל מסבבים אותה כ"חוותה"; והוא "מלך כלתת" את ביתם, ונעשה בו "כליל" תפארת ועטרת חמודה. לעומת זאת החתן בונה, כמובן, רק את בית ההוריו הו, ואינו נבלע בבית חותנו, אלא געשה קשר בלבד. קשר זה, הנעשה באמצעות הבת ובכבודה אהבתה, מקשר זה והעם זה שניזדים העומדים בפני עצם, ונגע איפוא בມירה שווה בחתן ובחותנו: הרי הם מתחברים באמצעות יחס הדרי הבא לידי ביטוי עליידי שורש "חתן" — המורה על התקשרות הבתים עליידי נישואין, עליידי החתונות. אם נשווה את השורש "חתן" לשורשים הקרובים לו בחגairם: "אטן" (מסודה דק) ו"עדן" (שפוש), ואולי גשר וחיבור של ששו, השווה "התקשר מעדנות כימה" — איוב לח, לא) — הרי נמצוא חתן מורה על התקשרות שיש עמה סיוק הדרי עליון, והוא מושתתת על הרומניה גמורה בהשאפת עולמים ושאיות להיות חיותם של הבתים המתחברים זה עם זה.

1. *כרצנו איך יפיכו ונגןנו נקפטו אם?* קלים וקלים שווים, התוכן הכספי.
ננה נזק? זאק זאק נזק בסוף נקם נקם נסכו הרחף הלה?
2. *כרצנו איךין פון שחתן קולא פון הכהה הקוκת פוקט קוקט אספהה,* האם און זה?
המאכט פה? דעך היכן את נגןנו פה הכהה קמייט?
3. *התוכן הכספי פה?* דעך היכן את נגןנו פה הכהה קמייט?
המאכט פה? קיימת פה ההוראים?
4. *ההכט פה?* נגה?

* * *

משך חכמה עם פירוש הרב י. קופרמן.

הה קסוט קלה?	.4
הה כילא גאנט האנז	.3
הה תלמיד הראפ' נמי	.2
הה קיקס אונט זיין	.1

* * *

ג. ספרנו עם פירוש הרב י. קופרמן.

פרק יט' פסוקים טז, יז: (טז) בְּחִמְלַת הֵעָלוֹן. אֶל עַל פִּי שְׁבִנִּית
 אַבְרָהָם קִיה נִמְלָט, כְּאָמָרוּ
 "וַיַּזְכֵּר אֱלֹהִים אֶת אַבְרָהָם, וַיַּשְׁלַח אֶת
 לֹוט מִתְוֹךְ הַקְּפָכָה²³" (להלן פסוק כט),
 הַגָּה בֵּין שְׁהִיא מַאֲחֵר וּמַתְעַכֵּב אַחֲר
 אַזְהָרָת הַמְּלָאכִים הַנָּה רָאוּ לְהִיוֹת נִסְפָּה²⁴,
 אֲבָל הַיְתָה הַחִמְלַת עַלְיוֹן, כִּי לֹא בַּמְּרִיד
 וְלֹא בִּמְעַל קִיה עַפְוָבוֹ²⁵, אֶלָּא מִצְדָּךְ
 עַצְלָה²⁶ וּנְפָשָׁן נִבְחָלָה²⁷.

כלומר, זיכרתו את אברהם היא שהבאה להצלחו של לוט, דהיינו שלוט יצא מסדום בזכותו של אברהם אבינו (זהה של לא כפירוש רשי' שה', נזכר את אשר עשה לוט עבור אברהם, שזכה לו את אברהם היתה בקשר עם זכותו של לוט). אם כן, שואל רבינו, מדוע מדבר כאן על "חמלת ה' עליון" לעומת זכירתה ה' את אברהם? [מצויין כי בפירושו של מקרא משתמש שאשתו ושתי בנותיו עצמן ייצאו בזכותו של לוט - "בחמלת ה' עליון (ולא עליהם) ויניחו (ולא יניחום)... המלט על נשך" (ולא על נשכם)]. 24. הצלחו היזהה, כאמור, בדרגת פנים מסורת הדין (השווה דברי רבינו לעיל, וח"ה ונוח מצא חן, ובויאורנו שם). אבל אין לשוכח כי גם לפנים מסורת הדין יש דינים, ואכן זה שטח הפרק ללא הגבלה ולא גבולות. יעקב "ויתמה מה" איביך את זכותו לזכות בפלנס מסורת הדין, והיה זוקק לחמלה. 25. אלא חטא בדרגת חומרת המצח דהינו עמוק החטא. 26. חוסר הכרת מהגדל - שב ואל תעשה. 27. אי איבך ע"ש שפחר ואין בו כח לברוח). ואולי ישaban רמז ל"נבהל להונ איש רע עין" (משל בagan, כב) כאשר לוט, כידוע, חס על ממוני כמכובא ברש"ז).

nifke

וַיַּרְא

- .1 אלה הקライ' מס' 95, ונה נארה כלערן?
  - .2 אלה הימתא פֿוֹתְּחָתָה דְּבַרְתָּה אֶלְעָזָר כְּבָשָׂמִים?
  - .3 פֿאַכְּתָה גַּלוֹן, פֿאַכְּתָה אֶפְרַתָּה וְפֿאַכְּתָה נָהָר קְסֵּבָה וְלִרְיָק גַּיה חֲנַףְתָּה;
  - .4 אלה קוֹתָה חֲנַףְתָּה?
  - .5 פֿאַנְהָה קְסֵּבָה וְלִרְיָק גַּיה כְּבָשָׂמִים?
  - .6 פֿאַרְעָה נָהָר אֶלְעָזָר כְּבָשָׂמִים פֿאַנְהָה כְּלָרְעָרָה, המתוכה קְסֵּבָה?

* * *

ד. הכתב והקבלה.

פרק ב' פסוק יא': **(יא) רְקָאֵין יַרְאָת.** סנה י' לחת
 חנניות סול פלנדי סיומת גדול וטהכליית בעייקנו לנווי הדרס, וכשאקווס מהמקן צו צלמות בעייקלי הוה
 מהן צו מלהוותה, ה'ב' מה כוח מלת "רכ' מהווע כהן?" וכ'ל נמכוו מלטן ריקות וכרכקה (ענענענענענענע),
 כלומל פהווק לדב' מען סכלל, ה'ו טפכל נמלוקן מען פדצ'ה, וענינו טפל נטהל טום ים צין דרב'
 זה נטפל (צנפם, נוכ, יעדף), ומיכונו יילחט לדב' מען סכלל נטפל, ושמכוון צמלהו, כמקום
 זה טפל יונל' מכל טפל טמאות צעיגן צליית ילהת הלאיס צו (חוימחה מאקויזע מלהגעגען חיין
 דיענגן גונגנגן דליה געלטערעט פולכען), ולהין טפל מוקמוות דוגמאות צמפלון צלמות טנייקלי הוה, ועד'ז'
 ימכן נפלטו הכל לדב' יקל ומיטו', כמו לך ככמיה הגדל מען, רק חזק לנכמי' החול' הס, וכן
 (יעניא כ'') ושיא לך זונה הפין טמוועה, מלות לך זונה מומודלייס יפל' צענס, ומיכוונס זונעה
 מופלגת גנדלה סיולה מכל טפל זונעה (צעונטאלגעגען טלענתק), ולח'ג' למבד' מלת לך למלה הפין
 צמוועה כלמפלטס צס, וכלהמת מלת לך טסוח נטון מעוות לדעתה כזומיניו, סול' צעלאו יילחט מען סכלל,
 ולהין טפלט צין להס לדב' יונל' מען סכלל לטוים צו לדב' נומך, צין טסוח יונל' מען סכלל לטויהם
 מיחומר לדב' מען טטהל, וטפהל טפלט מלת לך גע כל' סייס, טסמכוון צו כלו' לגמלי' גע (דולכלוחים
 טלענצען), טהין צו כ'ל' גע ונלה' נמלח צו טום חלק מען סטוג, צעיגן וסית' מה' טעם טסמכו
 כלו' טעם ונלה' יטעלג צטמאתך טום לטלגס וועלגוט, וכן כהן לך חיין ילהת הלאיס, ילט' צמפלון
 ילהת הלאיס נטמלי'.

Office

- איך פה נטה התחדש את קיומם?
כלערנו אספיכת התהינאים פנימה: "כך" מתוכן פההך? צוות זיין זיין?

* * *

ונברא ארכיאום את שם פון הפלדמן לו אשר גילהה לו שרפת יתחם (ב' ב' ב').

פרק כא' פסוק ג': נראה לבאר לכפילות הלשון: את שם בנו הנולד לו אשר ילדה לו שרה, כי אלו טעמים הם לкриיאת השם יצחק, וכי טעמים המה: א) את שם בנו — ר'ל בשם שנכון בשבלו עוד טרם שנוצר בבטן, וציווה לו הקב"ה לאברהם לקרוא את שמו יצחק (ראה פ"ז פסוק י"ט, וברש"י בשם י"א), ב) הנולד לו — על שם: ויטול אברהם על פניו וייצחק (שם פסוק י"ז); ג) אשר ילדה לו שרה — ע"ש ותץחק שרה בקרבתה וגורו (פסוק י"ב), ודמו כאן לzechuk של אברהם ולzechuka של שורה שבשבילם נקרא יצחק, וזהו שאמר הנולד לנו, אשר ילדה לו שרה.

:nifke

1. כלערר ניזן כטיג'ית פסאקרן ונרסה פאלטה, איך פ' מילנה צפינה ניזן?
  2. אף-סיגומן אוריה כלערר, התוכף פ' הסביבין?

* * *